

Svým konstatováním *Nemám muže* vykoná žena jistý druh veřejného vyznání. Zůstat bez muže a bez dětí bylo to nejhorší, co se mohlo tenkrát nějaké ženě stát. Bylo to považováno za trest od Boha, protože ten přikázal: *Plodte a množte se*. Ženou bez muže a bez dětí společnost pohrdala a takovou ženu vylučovala ze svého středu, protože se všeobecně mělo za to, že ji Bůh opustil.

Ježíš však jde ještě o krok dál. Říká jí: *Správně jsi odpověděla: ‚Nemám muže‘; pět mužů už jsi měla, a ten, kterého máš teď, není tvůj muž*. Někteří biblisté se domnívají, jak už bylo řečeno, že zde nejde o jednotlivé ženiny partnery, nýbrž o její střídavou příslušnost k různým náboženským společenstvím. Můžeme si položit otázku, co je horší: lidská odkázanost této ženy na to, aby hledala štěstí u stále nových partnerů, nebo duchovní dezorientovanost, ve které se pokouší nalézt naplnění prostřednictvím stále dalších spirituálních praktik? Ježíš vidí totální vnitřní prázdnotu oné ženy, její vyhoření způsobené konzumním chováním, ke kterému ji to stále nutilo. Aby ji z toho osvobodil a vykoupil, musí její pozornost zaměřit k tomu, že řešení nepřijde zvnějšku, nějakými stále novými úhybnými manévry, jakkoliv se mohou zdát lákavé a zajímavé. Její vykoupení je v ní předem přítomno skrze Ducha svatého. Nejde tedy o nic jiného, než aby přistoupila k tomuto vnitřnímu prameni životodárné vody, kterým je Duch svatý.

Samaritánka se necítí Ježíšovými přímými slovy ani šokována, ani dotčena, ani zraněna. Naopak, je osvobozena. Říká Ježíšovi: „*Pane, vidím, že jsi prorok!*“ Ježíš jí ukazuje veškeré bloudění jejího života, ale ona to nevnímá jako ponížení, nýbrž jako vysvobození. Ví, že nepřišel, aby soudil, ale aby spasil. Je osvobozena od balastu svých zažitých návyků a ptá se Ježíše, kde je pravé místo k uctívání Boha. To znamená, že nyní zjevně začíná pochybovat o svém stálém hledání záchranu zvnějšku.

Žena nechává džbán, kterým chtěla načerpat vodu, tedy celou svou minulost, stát na okraji studny a běží do města, ve kterém jí všichni pohrdají a vylučují ji ze svého středu. Ale vše, co bylo, je teď minulostí. Platí jediné přítomnost. Žena říká: *Pojďte se podívat na člověka, který mi řekl všechno, co jsem udělala. Snad je to Mesiáš?*

Obyvatelé města nevycházejí proto, aby se podívali, jestli Ježíš není mág, kouzelník nebo podvodník. Text říká: *Když tedy ti Samaritáni k němu přišli, prosili ho, aby u nich zůstal*. Chtějí vědět, co se za jeho slovy a za jeho osobou skrývá. A Ježíš poznává tuto vážnost, toto opravdové hledání pravdy. *Zůstal tam dva dny*, říká text. To je dlouhá doba, když pomyslíme na značnou nenávisť mezi Židy a Samaritány. Ale jeho pobyt přináší pravé ovoce: *A ještě mnohem víc jich v něj uvěřilo pro jeho řeč*.

Michael Marsch – Uzdravení skrze Bibli

Prameny, odkazy

Jeruzalémská Bible; Luke T. Johnson – Evangelium podle Matouše – Sacra pagina;
Meinrad Limbeck: Evangelium sv. Matouše; Průvodce životem – Matouš – Luxpress;
Petr Mareček – www.biblickedilo.cz

3. neděle postní – cyklus A

27. března 2011

⁵Ježíš přišel k samařskému městu zvanému Sychar, blízko pole, které kdysi odkázal Jakub svému synu Josefovi. ⁶Tam byla Jakubova studna. Ježíš, unavený chůzí, posadil se – tak jak byl – u té studny. Bylo kolem poledne. ⁷Tu přišla jedna samařská žena navázat vodu. Ježíš jí řekl: „Dej mi napít.“ – ⁸Jeho učedníci totiž odešli do města, aby koupili něco k jídlu. ⁹Samařská žena mu odpověděla: „Jakže? Ty, Žid, žádáš o napítí mne, Samaritánku?“ Židé se totiž se Samaritány nestýkají. ¹⁰Ježíš jí na to řekl: „Kdybys znala Boží dar a věděla, kdo ti říká: ‚Dej mi napít,‘ spíše bys ty poprosila jeho, aby ti dal živou vodu.“ ¹¹Žena mu namítla: „Pane, vždyť ani nemáš vědro, a studna je hluboká. Odkud tedy chceš vzít tu živou vodu?“ ¹²Jsi snad větší než náš praotec Jakub, který nám dal tuto studnu a sám z ní pil i jeho synové a jeho stáda?“ ¹³Ježíš jí odpověděl: „Každý, kdo se napije této vody, bude mít opět žízeň. ¹⁴Kdo by se však napil vody, kterou má dám, nebude žíznit navěky, ale voda, kterou mu dám, stane se v něm pramenem vody tryskající do života věčného.“ ¹⁵Žena mu řekla: „Pane, dej mi tu vodu, abych už nikdy neměla žízeň a nemusela sem chodit čerpat.“ ¹⁶Ježíš jí řekl: „Jdi, zavolej svého muže, a zase přijď sem.“ ¹⁷Žena mu odpověděla: „Nemám muže.“ Ježíš jí na to řekl: „Správně jsi odpověděla: ‚Nemám muže‘; ¹⁸pět mužů už jsi měla, a ten, kterého máš teď, není tvůj muž. To jsi mluvila pravdu.“ ¹⁹Žena mu řekla: „Pane, vidím, že jsi prorok.“ ²⁰Naši předkové uctívali Boha tady na té hoře, a vy říkáte: Jen v Jeruzalémě je to místo, kde se má Bůh uctívat.“ ²¹Ježíš jí odpověděl: „Věř mi, ženo, že nastává hodina, kdy nebudete uctívat Otce ani na této hoře, ani v Jeruzalémě. ²²Vy uctíváte, co neznáte, my uctíváme, co známe, protože spása je ze Židů. ²³Ale nastává hodina – ano, už je tady – kdy opravdoví (Boží) ctitelé budou Otce uctívat v duchu a v pravdě. Vždyť Otec si vyžaduje takové své ctitele. ²⁴Bůh je duch, a kdo ho uctívají, mají ho uctívat v duchu a v pravdě.“ ²⁵Žena mu řekla: „Vím, že má přijít Mesiáš, nazvaný Kristus. Ten až přijde, oznámí nám všechno.“ ²⁶Na to jí řekl Ježíš: „Já jsem to, ten, který s tebou mluvím.“ ²⁷Právě tehdy se vrátili jeho učedníci a divili se, že mluví se ženou. Přesto však se nikdo nezeptal: „Co jí chceš?“ nebo „Proč s ní mluvíš?“ ²⁸Žena tam nechala svůj džbán, odešla do města a řekla lidem: ²⁹„Pojďte se podívat na člověka, který mi řekl všechno, co jsem udělala. Snad je to Mesiáš?“ ³⁰Vyšli tedy z města a šli k němu. ³¹Mezitím ho učedníci prosili: „Mistře, najež se!“ ³²On jim však řekl:

Týden
s Božím
slovem

1. čtení:
Ex 17,3-7

2. čtení:
Řím 5,1-2.5-8

Evangelium:
Jan 4,5-42

Srovnání:

Joz 24,3

Jan 4,12

2Král 17,24.41

Ez 4,2-3

Lk 9,53

Jan 7,37-38

Jan 8,53;

Jan 2,20-21

Jan 3,3-4

6,51-52; 11,13

Jan 6,35; 7,37

Zj 21,6; 22,17

2Král 17,28-31

Mt 21,46; J 9,17

Dt 11,29

1Král 8,29

Mal 1,11

1Tim 2,8

Mt 10,5-6

Ř 9,5

Jan 16,13

2Kor 3,17

J 9,37

Mt 12,33

Mk 2,13

Jan 5,30; 6,38;

17,4; Mt 9,37;

Lk 10,2

1Kor 3,6-8

Mich 6,15

Job 42,5

1Jan 4,14

„Já mám k jídlu pokrm, který vy neznáte.“³³ Učedníci se mezi sebou ptali: „Přinesl mu někdo něco jíst?“³⁴ Ježíš jim řekl: „Mým pokrmem je konat vůli toho, který mě poslal, a dokonat jeho dílo.“³⁵ Říkáte přece: Ještě čtyři měsíce, a nastanou žně. Hle, říkám vám: Zvedněte oči a podívejte se na pole: jsou už bílá ke žnám.³⁶ Ten, kdo žne, už dostává svou mzdu a shromažďuje úrodu pro věčný život, takže se raduje zároveň rozsévá i žnec.³⁷ V tom je totiž pravdivé přísloví: Jiný rozsévá a jiný sklízí.“³⁸ Já jsem vás poslal sklízet, na čem jste nepracovali. Jiní pracovali, a vy sklízíte plody jejich práce.“³⁹ Mnoho Samaritánů z toho města v něj uvěřilo pro řeč té ženy, která svědčila: „Rekl mi všechno, co jsem udělala.“⁴⁰ Když tedy ti Samaritáni k němu přišli, prosili ho, aby u nich zůstal. Zůstal tam dva dny.⁴¹ A ještě mnohem více jich v něj uvěřilo pro jeho řeč.⁴² Té ženě pak říkali: „Věříme už nejen proto, žes nám to pověděla, vždyť sami jsme ho slyšeli a víme, že je to skutečně Spasitel světa.“

Jan 4,5–42

Úvod k meditaci

Živá voda – to je časté téma pohádek. Vyjadřuje prazákladní potřebu nás lidí po *zdroji života*. Ježíš se na tomto zdánlivě od Boha odlehlejší místě představuje jako zdroj živé vody. Spolu se Samaritánkou můžeme zažít a přijmout tento dar, jakkoli i my se můžeme cítit vzdálení od *požadovaného dokonalého obrazu* nás samotných. A ani různé *kulisy* křesťanského světa – chrámy, osvědčené modlitby, rituály – jakkoli jsou krásné a přináší mnoho dobrého, nejsou tím pravým a jediným světem přítomného Boha. *Bůh je duch, a kdo ho uctívají, mají ho uctívat v duchu a v pravdě*. Toto Ježíšovo revoluční slovo má mnohem větší význam a dopad, než si většinou uvědomujeme. Jsem dnes připraven přijmout zadarmo *Boží dar*, který Ježíš nabízí? Co říká tento příběh mě konkrétně? V které oblasti mého života přináší vnitřní osvobození a pokoj?

K tématu

Existuje výklad setkání Ježíše se Samaritánkou u Jakobovy studny (Jan 4), ve kterém oněch pět mužů, které žena už měla, a také ten šestý, se kterým není oddána, nepředstavují muže z masa a krve, se kterými kratší nebo delší dobu žila. Ztělesňují v tomto chápání řadu pohanických přírodních náboženství, která byla tenkrát v oné oblasti rozšířená, a ke kterým žena více či méně dlouho přináležela – než přišlo osvobozující, uzdravující a vykupující setkání s Ježíšem. Zajímavá na tomto výkladu je představa, že tato žena byla usilovně hledající, a sice nejen usilovně sexuálně hledající, ale hledající orientaci a naplnění celého člověka.

Ještě podstatnější ale je, jak se Ježíš k této touze staví. Sedí na okraji studny a říká: *Dej mi napít*. Tímto gestem ženě naznačuje, že orientaci a naplnění, které hledá, nenajde u něho, jakožto u dalšího muže nebo představitele sedmého náboženství, ale v sobě, ve svém vlastním nitru – tam je od prvopočátku vloženo to, po čem touží: jako každý člověk, i ona je stvořena k obrazu Boha Otce, je vykoupěna jeho Synem Ježíšem Kristem a je chrámem Ducha svatého.

Než si žena tak úchvatně poselství uvědomí, vyžaduje to ovšem čas. Stojí za to přesněji sledovat fáze tohoto procesu. Nejsou to jen etapy dějin spásy, které vedly ke zrození církve, ale zároveň etapy historie každého z nás: zraní našeho vztahu k Bohu. Roli toho, kdo udává

směr a stále nově naplňuje životem, zde hraje Duch svatý.

Zprvu se Samaritánka diví, že ji Ježíš, navíc Žid a rabín, vůbec oslovuje, a ještě ji o něco prosí.

Židé totiž Samaritány opovrhovali kvůli jejich méněcennému náboženství. Proč to tedy Ježíš dělal? Co od ní chtěl? Svatý Augustin říká: *Ježíš chtěl její víru*. Ježíš ví, že jí nemusí pravou víru dávat, nýbrž že dar víry už je do ní vložen skrze Ducha svatého. Tento dar, po kterém žena tak touží, může být jen vynesena z hlubin její duše do jejího vědomí. V hloubi její duše je studna, ze které má čerpat vodu Ducha svatého. *„Pane, vždyť ani nemáš vědro, a studna je hluboká. Odkud tedy chceš vzít tu živou vodu?“* Stále ještě nechápe, ještě netuší, že jde o dar v ní. Dokonce se Ježíše ptá, jestli on je větší než otec Jákob, kterého tato studna připomíná. Jinými slovy, etapy dějin spásy není možné jednoduše přeskočit a život národů i historie jednotlivce mají svou váhu, kterou není možné tak snadno pominout.

Až do určité míry jí v tom Ježíš dává za pravdu. Říká: *Každý, kdo se napije této vody, bude zase žít*. Není tedy nic platné setrvat ve zděděných návycích nebo do nich stále znovu upadat. Teprve potom jí říká, odkud přichází vlastní osvobození: Ne z přecházení od jedné náboženské praxe k jiné, ani z výměny jednoho životního partnera za jiného, od čehož si každý slibuje velké štěstí a naplnění, nýbrž: *Kdo se však napije vody, kterou mu já dám, nebude žít navěky, ale voda, kterou mu dám já, stane se v něm pramenem vody tryskající do života věčného*.

Přes tato jasná Ježíšova slova se žena stále ještě domnívá, že to nové, uzdravující, spásné pro její život musí přijít zvnějšku: *Pane, dej mi tu vodu, abych už nikdy neměla žízeň a nemusela sem chodit čerpat*. Ještě nemůže poznat, že tím *pramenem tryskajícím do života věčného* Ježíš myslí Ducha svatého. Je to sice stále dar, ale dar, který je už předem vložen do každého člověka. Proto je tento dar nezávislý na jeho současné náboženské příslušnosti a na jeho duchovní praxi – a také nezávislý na změně morálky jeho života. *Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha svatého, který nám byl dán*, píše apoštol Pavel Římanům (5,5). To znamená skrze toho Ducha svatého, kterého si nemusíme zasloužit, protože si ho zasloužit nemůžeme.

Samaritánka ale stále ještě nechce pochopit, co může od Ježíše čekat. Je tak spoutaná svými zvyklostmi, že vůbec nepozoruje, jak by se znovu chtěla dostat do závislosti na něčem, co přichází zvnějšku, otevřeně řečeno na dalším muži a jeho náboženství.

K tomu, aby si mohla uvědomit toto své otroctví, tuto svou naprostou závislost na cizím rozhodování, musí sáhnout Ježíš po nečekaném prostředku. Říká jí: *Jdi, zavolej svého muže a zase přijď sem*. Ježíš chce ženu konfrontovat s plnou mírou její bída, aby jí tím dal na srozuměnou, že jen skrze Ducha svatého, který v ní působí, může být celý člověk zachráněn, spasen.

Další texty v týdnu

Po: 2Král 5,1–15a; Lk 4,24–30

Út: Dan 3,25.34–43; Mt 18,21–35

St: Dt 4,1.5–9; Mt 5, 17–19

Čt: Jer 7,23–28; Lk 11,14–23

Pá: Oz 14,2–10; Mk 12,28b–34

So: Oz 6,1–6; Lk 18,9–14